

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
24 april 2023

Ons kenmerk
4625166

Dossiernummer

nota

Beslisnota verzamelbrief opdracht staatscommissie
rechtsstaat

1. Aanleiding

De verzamelbrief over de opdracht van de staatscommissie rechtsstaat bevat een reactie op de motie-Omtzigt/Van Dam van 26 januari 2021 (*Kamerstukken II* 35 510, nr. 12) en op een vijftal toezeggingen die de minister van BZK en u hebben gedaan tijdens het Commissiedebat conceptopdracht staatscommissie rechtstaat op 14 april 2022. Er is voor gekozen om te wachten met de verzending van de verzamelbrief totdat de staatscommissie formeel was ingesteld. Het instellingsbesluit van de staatscommissie rechtsstaat (hierna: de staatscommissie) is op 13 maart 2023 gepubliceerd in de Staatscourant (Besluit van 10 februari 2023, nr. 2023000264 houdende instelling van een staatscommissie rechtsstaat).

2. Geadviseerd besluit

- Geadviseerd wordt om in te stemmen met de verzamelbrief en deze te ondertekenen. Deze bevat een terugblik op de voorbereidingen in de aanloop naar de instelling van de staatscommissie.
- U en MBZK ondertekenen de brief gezamenlijk.
- De brief wordt aan de Tweede Kamer aangeboden en gaat in afschrift naar de Eerste Kamer.

3. Kernpunten

De verzamelbrief bevat een feitelijk overzicht van de voorbereidingen naar de instelling van de staatscommissie rechtsstaat. Tevens wordt toegelicht dat het voorbereidingstraject met actieve inbreng van leden van de staatsmachten is doorlopen (in tripartite overleg). Deze verzamelbrief bevestigt dat in goede orde opvolging is gegeven aan bovengenoemde motie en uw toezeggingen.

4. Toelichting

De minister van BZK en u hebben een vijftal toezeggingen gedaan. Deze zijn als volgt: (1) dat de 'rule of law' als leidend principe wordt meegenomen in het tripartite overleg; (2) dat in dit tripartite overleg tevens de aspecten van samenwerking tussen de staatsmachten, eventueel te nauwe betrokkenheid en de benoemingen in nevenfuncties, zoals ingebracht door rapporteur Omtzigt, zullen worden betrokken; (3) dat de begeleidingscommissie ook tripartite wordt samengesteld, dus Tweede Kamer, Eerste kamer en rechterlijke macht; (4) dat de suggesties van een red team rechtsstaat aan de staatscommissie wordt

meegegeven. Dit is dan een red team dat input geeft aan de staatscommissie; (5) dat in de opdracht aan het einde van de eerste alinea ook de rechterlijke macht wordt genoemd.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

In de brief lichten de minister van BZK en u toe hoe u aan deze toezeggingen hebt voldaan, of in de enkele omstandigheid dat dit deels niet het geval is, wat daarvoor de rechtvaardigende overwegingen zijn geweest.

Datum
24 april 2023

Ons kenmerk
4625166

4.1 Politieke context

De aanleiding van de staatscommissie rechtsstaat is gelegen in een motie van de leden Omtzigt en Van Dam, naar aanleiding van het rapport 'Ongekend Onrecht' over de kinderopvangtoeslagenaffaire. Daarin werd geconstateerd dat de grondbeginselen van de rechtsstaat zijn geschonden en dat burgers daardoor ernstig in de knel zijn gekomen. De staatscommissie is, als onderdeel van de opdracht, gevraagd rekening te houden met een aantal informatiebronnen, in het bijzonder van de Venetiëcommissie (zie bijlage als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van het Instellingsbesluit staatscommissie rechtsstaat).

In tripartite overlegstructuur is consensus bereikt over de voordracht voor een voorzitter, het profiel van de overige leden van de staatscommissie en over de taakopdracht van de staatscommissie. Met tripartite overlegstructuur wordt bedoeld: met actieve inbreng van deelnemers uit de drie staatsmachten; te weten, leden van het parlement (Eerste en Tweede Kamer), de rechterlijke macht (Hoge Raad, Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en Raad voor de rechtspraak) en de regering (u en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Dit tripartite overleg is ongebruikelijk doch, voor de voorbereidingen van de staatscommissie die de rechtsstaat in den brede analyseert en waar inbreng van alle drie staatsmachten belangrijk is, een passende overlegstructuur gebleken.

4.3 Juridische overwegingen

Zoals reeds hierboven vermeld is de staatscommissie bij Koninklijk Besluit ingesteld. Dit besluit is vervat in de het Besluit van 10 februari 2023, nr. 2023000264 houdende instelling van een staatscommissie rechtsstaat (Instellingsbesluit staatscommissie rechtsstaat). De staatscommissie dient voor 1 juni 2024 haar advies uit te brengen. Daarna wordt zij van rechtswege opgeheven.

4.4 Krachtenveld

Leden van de drie staatsmachten zijn bij de voorbereidingen voor de instelling van de staatscommissie betrokken geweest. De staatscommissie is onafhankelijk in de uitvoering van de opdracht en in de formulering van haar advies.

4.5 Communicatie

Op 2 november 2022 is een persbericht uitgebracht over de instelling van de staatscommissie ([Kabinet stelt Staatscommissie Rechtsstaat in | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)). Op 3 februari 2023 is voorts een persbericht gepubliceerd over de benoeming van de overige leden van de staatscommissie ([Benoeming overige leden Staatscommissie rechtsstaat | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)).

Tevens staat een vacature open op de website van [werkenvoornederland](#), waarin wordt gezocht naar een communicatieadviseur. Omschrijving: "de staatscommissie wil naar mensen luisteren en gaat het land in, organiseert

bijeenkomsten en is actief op sociale media (via podcasts) om te laten zien wat de commissie doet en zoveel mogelijk verschillende perspectieven op de rechtsstaat in beeld te krijgen.”

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtsbestel

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Datum
24 april 2023

Ons kenmerk
4625166